

อุปทานและอุปสงค์ของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย
ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543
(ฉบับภาษาไทย)

Supply of and Demand for Professional Nurses
in Thailand during 1988-2000
(Thai version)

โดย

ชื่นชม เจริญยุทธ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรบัณฑิต
สาขาประชากรและการพัฒนา คณะสถิติประยุกต์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2533

กิตติกรรมประกาศ

ก

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลง ได้ด้วยความกรุณาของ ศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ประธานโครงการปริญญาเอก ประชากรและการพัฒนา คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, นายแพทย์ไพจิตร บัวบุตร รองปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หัสนา บุญทอง คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่ง ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจ แก้ไข และปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหาของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กันยา กาญจนบุรานนท์ ประธานกรรมการ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้ข้อมูลพื้นฐานในการประมาณจำนวนพยาบาลวิชาชีพในหลักสูตรต่อเนื่อง และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาล และหัวหน้าแผนกพยาบาลของโรงพยาบาลทั้ง 11 แห่ง ที่ศึกษา และขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาค้างนี้

ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการโครงการปริญญาเอก ประชากรและการพัฒนา คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และคณะกรรมการพิจารณาใช้ทุน ซี.เอ็ม.บี. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้กรุณาจัดสรรเงินทุนอุดหนุนการทวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ ขอกราบเท้าคุณพ่อ-คุณแม่ ที่ให้ความรัก ความห่วงใย และสติปัญญา ขอขอบคุณสามี และลูกทั้งสอง ที่ได้ให้ทั้งทุนทรัพย์ เวลา และโอกาส ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การศึกษาค้างนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

ชื่นชม เจริญพร

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีจุดประสงค์เพื่อคาดประมาณจำนวนการผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพในประเทศไทย และจำนวนพยาบาลที่จะมีอยู่ในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 แต่ละปี ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงสภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงานในช่วงทศวรรษหน้า นอกจากนี้ก็มุ่งศึกษากิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสูญเสียพยาบาลวิชาชีพไปจากแรงงานก่อนเวลาอันควร

ในการวิเคราะห์อุปทานของพยาบาลวิชาชีพ คาดประมาณจำนวนการผลิตพยาบาล ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 จากแนวโน้มการรับนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพทั่วประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2530-2534 และอัตราการลาออกของนักศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2524-2527 ส่วนการคาดประมาณพยาบาลในแรงงาน พิจารณาจากจำนวนพยาบาลและอัตราการสูญเสียพยาบาลวิชาชีพ ระหว่าง พ.ศ. 2527-2529 ร่วมกับจำนวนการผลิตที่คาดประมาณไว้แล้วแต่ละปี

การวิเคราะห์อุปสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ คาดประมาณจำนวนพยาบาลวิชาชีพที่ต้องการระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 จากแนวโน้มอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร 100,000 คน ระหว่าง พ.ศ. 2525-2529 ร่วมกับจำนวนประชากรของประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 และอีกกรณีหนึ่ง คือ ให้มีอุปสงค์เพิ่มขึ้นในส่วนที่ให้พยาบาลวิชาชีพประจำที่สถานอนามัยแห่งละ 1 คน ตั้งแต่ พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป

สำหรับกิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ วิเคราะห์สัดส่วนของเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติแต่ละกิจกรรมของพยาบาลวิชาชีพ แผนกอายุรศาสตร์ และจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช เปรียบเทียบกับผลการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งหาการศึกษาในปี พ.ศ. 2512-13

ส่วนการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการสูญเสียพยาบาลวิชาชีพไปจากแรงงานก่อนเวลาอันควรนั้น ใช้ตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล รวม 11 โรงพยาบาล สรรวจลักษณะทางเศรษฐกิจ-สังคม ประชากร และปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยใช้แบบสอบถาม และใช้วิธีวิเคราะห์ปัจจัยในการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระทั้งหมด จากนั้นใช้การวิเคราะห์จำแนกประเภท และการวิเคราะห์การจำแนกหมู่ เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัว ที่มีต่อการสูญเสียพยาบาล

ผลการคาดประมาณการผลิตพยาบาลถ้าอัตราเพิ่มการรับนักศึกษาเพิ่มในระดับต่ำคือ 1.15 % ต่อปี จะมีผู้สำเร็จการศึกษาในปี 2543 จำนวน

4672 คน แต่ถ้าอัตราการรับนักศึกษาเพิ่มเป็นระดับกลาง คือ 2.16 % ต่อปี จะมีผู้สำเร็จการศึกษา 4842 คน และถ้าเพิ่มในระดับสูง คือ 5 % ต่อปี เมื่อถึง พ.ศ. 2543 จะสามารถผลิตพยาบาลได้ถึง 5358 คน

สำหรับจำนวนพยาบาลในแรงงาน พบว่า ถ้าอัตราเพิ่มการรับนักศึกษาเพิ่มในระดับกลาง และการสูญเสียพยาบาลในระดับต่ำคือ 2.11 % ต่อปี เมื่อถึง พ.ศ. 2543 จะมีพยาบาลวิชาชีพในแรงงาน 73,846 คน แต่ถ้าการสูญเสียเพิ่มเป็นระดับกลาง คือ 3.5 %

ในข้อสมมติ ก็จะมีการขาดแคลนในทุกข้อสมมติ และตลอดช่วงเวลาที่คาดประมาณ

กิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ จากการสังเกตและจดบันทึก กิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นประชากรตัวอย่าง รวม 192 คน บันทึกกิจกรรม รวม 929 ครั้ง พบว่า ประมาณครึ่งหนึ่ง เป็นกิจกรรมการพยาบาลทางอ้อม และการบริหาร สำหรับกิจกรรมการพยาบาลโดยตรงมีประมาณหนึ่งในสาม ส่วนกิจกรรมส่วนตัวของพยาบาลนั้นมีประมาณร้อยละ 16

ปีแรกของการทำงาน, และควรจะได้มีการพิจารณาเกี่ยวกับรายได้ของพยาบาล ซึ่งพยาบาลวิชาชีพควรมีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน จึงจะทำให้พยาบาลสามารถปฏิบัติงานอยู่ในวิชาชีพต่อไปได้

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ	ก
<u>บทคัดย่อ</u>	ข
<u>สารบัญ</u>	จ
สารบัญตาราง	ช
<u>บทที่ 1</u> บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
จุดประสงค์ของการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
การนำเสนอรายงาน	6
<u>บทที่ 2</u> รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
รายงานการศึกษาเกี่ยวกับอุปทานและอุปสงค์	
ของพยาบาล	7
รายงานการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาในการปฏิบัติงาน	
ของพยาบาล	12
รายงานการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสูญเสีย	
พยาบาลไปจากแรงงาน	14
แนวความคิดหรือทฤษฎีในการวิเคราะห์อุปทานและ	
อุปสงค์ของพยาบาล	19
<u>บทที่ 3</u> ระเบียบวิธีวิจัย	31
วิธีการศึกษา	31
แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	34
แบบจำลองที่ใช้ในการวิเคราะห์	34
<u>บทที่ 4</u> อุปทานของพยาบาลวิชาชีพ	40
การประมาณจำนวนนักศึกษาพยาบาล	
ที่จะรับเข้าใหม่	40
การประมาณจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาล	
วิชาชีพ	44
การประมาณจำนวนพยาบาลวิชาชีพที่จะมีอยู่ใน	
แรงงาน	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<u>บทที่ 5</u> อุปสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ	57
การประมาณอุปสงค์ของพยาบาลวิชาชีพ	57
สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงาน	65
<u>บทที่ 6</u> กิจกรรมการพยาบาล	77
การคัดเลือกประชากรตัวอย่าง	77
เครื่องมือที่ใช้ศึกษาและการเก็บข้อมูล	77
การวิเคราะห์กิจกรรมการพยาบาล	78
<u>บทที่ 7</u> ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสูญเสียพยาบาล	87
การคัดเลือกประชากรตัวอย่าง	87
เครื่องมือที่ใช้ศึกษาและการเก็บข้อมูล	88
ลักษณะประชากรตัวอย่าง	89
ปัญหาในการปฏิบัติงาน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ	
การสูญเสียพยาบาล	99
<u>บทที่ 8</u> สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
สรุป	136
อภิปรายผลการศึกษา	137
ข้อเสนอแนะ	149
<u>บรรณานุกรม</u>	bi 153
<u>ภาคผนวก</u>	161
ก. รายชื่อสถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพ	
ในประเทศไทย	ap 162
ข. แบบบันทึกการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาล	164
<u>ค. แบบสอบถามการศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงาน และ</u>	
ปัจจัยที่มีผลต่อการสูญเสียพยาบาลไปจากแรงงาน d	165

สารบัญตาราง และแผนภูมิ

ตาราง		หน้า
1	เป้าหมายจำนวนนักเรียนรับเข้าใหม่ และผู้สำเร็จหลักสูตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 6	41
2	แนวโน้มจำนวนนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพรับเข้าใหม่ พ.ศ. 2530 ถึง 2534 (หลักสูตร 4 ปี)	42
3	จำนวนนักศึกษาพยาบาลรับเข้าใหม่ พ.ศ. 2535-2543 คำนวณประมาณการข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา 3 ระดับ	44
4	อัตราการลาออกของนักศึกษาพยาบาล ตลอดหลักสูตร 4 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2524-2527	46
5	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 คำนวณประมาณการข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา 3 ระดับ และอัตราการลาออก ร้อยละ 6	47
6	การประมาณจำนวนการรับเข้า และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต (ค่อเนื่อง) ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 จากแนกคามสถานันการผลิต	49
7	จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลวิชาชีพ ระหว่าง พ.ศ. 2530-2543 รวม 2 หลักสูตร (4 ปี และ 2 ปี) คำนวณประมาณการอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา 3 ระดับ	52
8	จำนวนพยาบาลวิชาชีพในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2530-2543 คำนวณประมาณการข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับต่ำ และอัตราสูญเสีย 3 ระดับ	54
9	จำนวนพยาบาลวิชาชีพในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2539-2543 คำนวณประมาณการข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับกลาง และอัตราสูญเสีย 3 ระดับ	55
10	จำนวนพยาบาลวิชาชีพในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2539-2543 คำนวณประมาณการข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับสูง และอัตราสูญเสีย 3 ระดับ	56

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากร 100,000 คน ประเทศไทย พ.ศ. 2525-2529	58
12	จำนวนพยาบาลวิชาชีพที่โครงการในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2530-2543 คาคประมาณตามข้อสมมติอุปสงค์ ระดับต่ำ และอัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ	59
13	จำนวนสถานอนามัยทั่วประเทศ พ.ศ. 2520-2529 และอัตราเพิ่มต่อปี	61
14	จำนวนสถานอนามัยทั่วประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 สถานอนามัยที่มีพยาบาลวิชาชีพประจำการ	63
15	สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 คาคประมาณตามข้อ สมมติอุปสงค์ระดับสูง และอัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ	65
16	สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2530-2543 คาคประมาณตามข้อ สมมติอุปสงค์ระดับต่ำ, อัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับต่ำ, อัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ และอัตรา สูญเสีย 3 ระดับ	67
17	สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2539-2543 คาคประมาณตามข้อ สมมติอุปสงค์ระดับต่ำ, อัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับกลาง, อัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ และอัตรา สูญเสีย 3 ระดับ	69
18	สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 คาคประมาณตามข้อ สมมติอุปสงค์ระดับต่ำ อัตราเพิ่มการรับนักศึกษาระดับ สูง อัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ และอัตราสูญเสีย 3 ระดับ	71

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	สภาพความต้องการพยาบาลวิชาชีพในตลาดแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 คาคประมาณตามข้อ สมมติอุปสงค์ระดับสูง, อัตราเพิ่มการรับนักศึกษา ระดับต่ำ อัตราเพิ่มประชากร 3 ระดับ และอัตรา สูญเสีย 3 ระดับ	73
20	สภาพความต้องการ	

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
28	ประสบการณ์การลาออก/โอนย้าย และความตั้งใจที่จะลาออก หรือโอนย้ายของประชากรตัวอย่าง	97
29	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์คะแนนปัจจัยของตัวแปร เกี่ยวกับปัญหาด้านสถานที่และสภาพแวดล้อม	101
30	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์คะแนน	

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
38	การวิเคราะห์การผันแปรของตัวแปรด้านเศรษฐกิจ-สังคม และประชากร ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออก/โอนย้ายก่อนครบเกษียณอายุราชการของพยาบาลวิชาชีพ	120
39	การวิเคราะห์การแจกแจงของตัวแปรด้านเศรษฐกิจ-สังคม และประชากร ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออก/โอนย้ายก่อนครบเกษียณอายุราชการของพยาบาลวิชาชีพ	122

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

ตาราง		หน้า
45	การวิเคราะห์การจำแนกหมู่ของตัวแปร เกี่ยวกับปัญหา ด้านเงินเดือน, ที่อยู่อาศัย, บุคลากร และการเบิกจ่าย เงินสวัสดิการ ที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะลาออก/โอนย้าย ก่อนครบเกษียณอายุราชการของพยาบาลวิชาชีพ	131
46	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน จำแนกตามอันดับความสำคัญและคะแนนความสำคัญรวม	133

สารบัญตาราง และแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิ		หน้า
1	องค์ประกอบที่มีผลต่ออุปทานของบุคลากรด้านสุขภาพ	21
2	ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะลาออก/โอนย้าย หรือ ทำงานอยู่ต่อไปของพยาบาลวิชาชีพ	38

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของพยาบาล

พยาบาล เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญยิ่ง ต่อการจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยของประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากพยาบาลเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนบุคลากรประเภทอื่น ๆ ในหน่วยงานด้านสุขภาพทั้งหมด และในอนาคต

5. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสูญเสียพยาบาลวิชาชีพไปจากแรงงาน

ขอบเขตของการศึกษา

ในการวิเคราะห์อุปทานและอุปสงค์ ของพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 ครั้งนี้ จะใช้ข้อมูลระดับประเทศ วิเคราะห์ในระดับมหภาค ส่วนการวิเคราะห์ในระดับจุลภาคนั้น จะใช้ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของพยาบาลแต่ละบุคคลเพื่อทดสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

การนำเสนอรายงาน

การนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้ จะแบ่งออกเป็น 8 ส่วน ตามจุดประสงค์ของการศึกษา ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของปัญหา, จุดประสงค์ของการศึกษา, ขอบเขตการศึกษา และผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้

ส่วนที่ 2 เป็นการทบทวนวรรณ

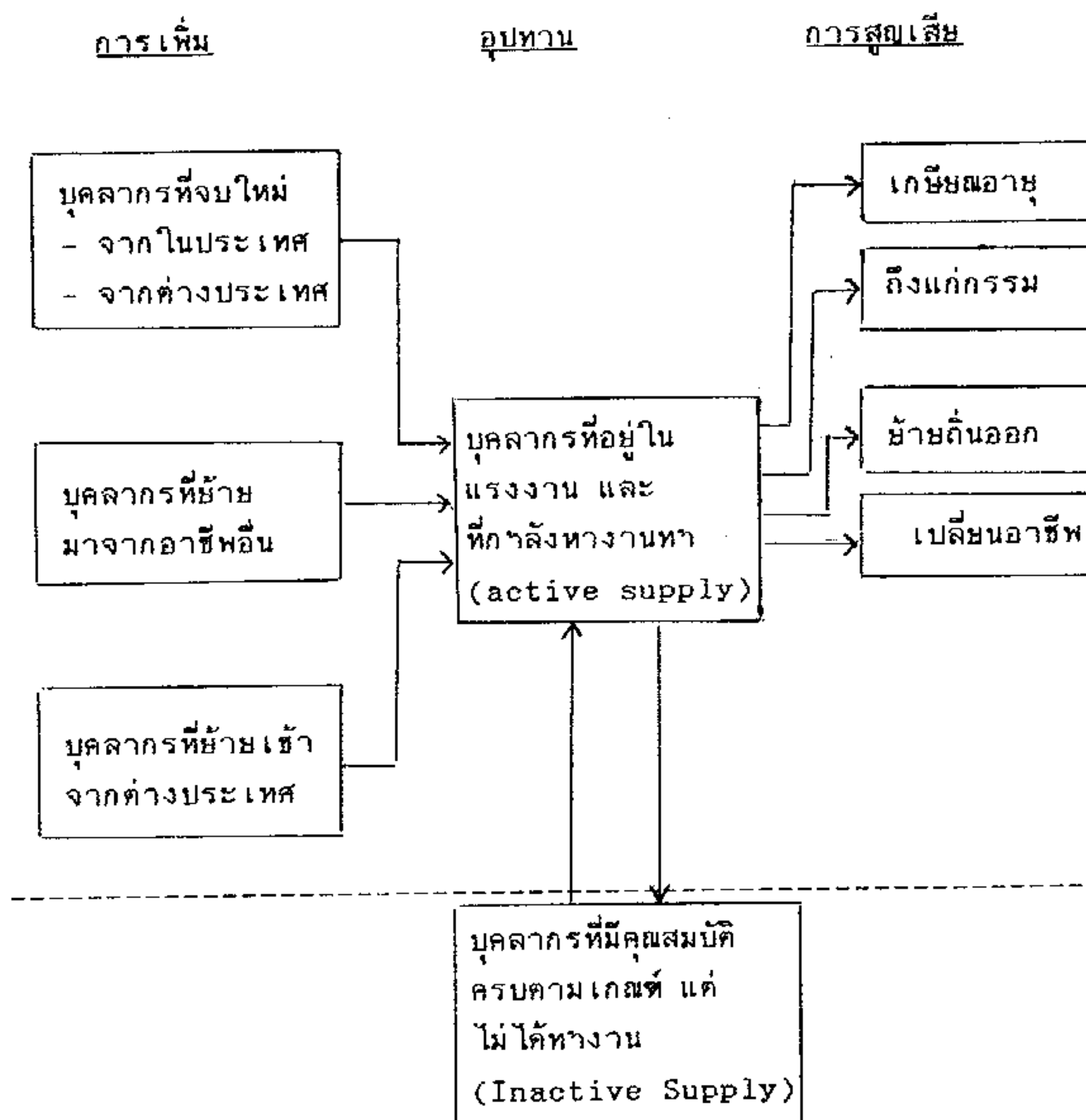
บทที่ 2

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับวรรณกรรมเกี่ยวกับอุปทาน (Supply) และอุปสงค์ (Demand) ของบุคลากรด้านสุขภาพนี้ จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. รายงานการศึกษาเกี่ยวกับอุปทานและอุปสงค์ของพยาบาล

แผนภูมิ 1 องค์ประกอบที่มีผลต่ออุปทานของบุคลากรด้านสุขภาพ

4.2.3 Approximations เป็นการประมาณการสูญเสียอย่างคร่าว ๆ ในประเทศที่อุปทานของบุคลากรเพศชายค่อนข้างคงที่ และสัมพันธ์กับการเพิ่มของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างช้า ๆ อัตราการสูญเสียจะมีประมาณร้อยละ 2 แต่ถ้าอุปทานของบุคลากรคงที่ คือ มีอัตราเพิ่มประมาณศูนย์ (Zero growth) และอายุเฉลี่ยของบุคลากรต่ำกว่า 40 ปี อัตราการสูญเสียจะมีประมาณร้อยละ 2.5 ซึ่งระยะเวลาการทำงานโดยเฉลี่ยจะมีประมาณ 40 ปี

สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ที่มีการเพิ่มบุคลากรในอัตราที่สูง กลุ่มนี้อ

- ตัวแปรเกี่ยวกับการทำงาน เช่น ลักษณะงาน, สภาพแวดล้อมในการทำงาน ความพร้อมของเครื่องมือ-เครื่องใช้ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ นโยบายการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา สัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานกับผู้บังคับบัญชา ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน และโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการศึกษา (Sources of data used)

ในการศึกษานี้ จะใช้ข้อมูลจากหลายแหล่งด้วยกัน คือ

1. สถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลระดับวิชาชีพ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
2. กองแผนงานสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
3. กองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข
4. กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข

ข้อมูลที่ต้องการให้การวิเคราะห์ตามแบบจำลองนี้คือ จำนวนพยาบาลวิชาชีพที่อยู่ในแรงงานในปี พ.ศ. 2529 และอัตราการสูญเสียซึ่งอัตราการสูญเสียพยาบาลไปจากแรงงานนี้จะให้ผลการศึกษา จากรายงานการวิจัยปัญหาการขาดแคลนพยาบาล โดยคณะกรรมการโครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาล พ.ศ. 2512 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ และผลการประมาณอัตราการสูญเสียบุคลากรพยาบาล โดยคณะกรรมการวางแผนกำลังคน ด้านสาธารณสุข พ.ศ. 2522 นอกจากนี้ ก็จะประมาณอัตราการสูญเสีย

ข้อมูลที่ต้องการ คือ จำนวนประชากรจากการคาดประมาณ ซึ่งจะใช้ข้อมูลที่ได้จากการคาดประมาณ ของคณะกรรมการประมาณประชากร สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นอกจากนั้น ก็มีข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนพยาบาลในแรงงาน ระหว่าง พ.ศ. 2525-2529 จากรายงานการสำรวจทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข และ จำนวนประชากรกลางปี ในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อคำนวณหาการเปลี่ยนแปลง ของอัตราส่วนบุคลากรพยาบาลต่อประชากร และใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนด สมมติฐานเพื่อคาดประมาณอัตราส่วนดังกล่าวนี้ในอนาคต ซึ่งเมื่อกำหนดสมมติ ฐานไว้แล้ว ก็สามารถคำนวณหาจำนวนพยาบาลที่ต้องการในแต่ละปี ระหว่าง พ.ศ. 2530-

บทที่ 4

อุปทานของพยาบาลวิชาชีพ

ในการประมาณอุปทานของพยาบาลวิชาชีพระหว่าง พ.ศ. 2530 ถึง 2543 จะแบ่งการประมาณออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

- ขั้นตอนแรก ประมาณจำนวนนักศึกษาพยาบาลที่จะรับเข้าศึกษาในระดับวิชาชีพ ระหว่าง พ.ศ.

ตาราง 1 เป้าหมายจำนวนนักเรียนรับเข้าใหม่ และผู้สำเร็จหลักสูตรใน
ช่วงแผนพัฒนายาระยะที่ 6

พ.ศ.	จำนวนรับเข้า		จำนวนสำเร็จ	
	4 ปี	2 ปี	4 ปี	2 ปี
2530				

ตาราง 2 แนวโน้มจำนวนนักศึกษาพยาบาลวิชาชีพรับเข้าใหม่ พ.ศ. 2530 ถึง 2534 (หลักสูตร 4 ปี)

พ.ศ.	จำนวนรับเข้า	จำนวนเพิ่ม	อัตราเพิ่ม/ปี (%)	อัตราเพิ่มเฉลี่ย (%)
2530	3205			
2531	3235	30	.009	

2. ให้อัตราเพิ่มของการรับนักศึกษา เท่ากับอัตราเพิ่มระหว่าง พ.ศ. 2531-2532 คือ เพิ่มร้อยละ 2.16 ต่อปี เป็นสมมติฐานการเพิ่มในระดับกลาง

3. ให้อัตราเพิ่มของการรับนักศึกษา เท่ากับอัตราเพิ่มซึ่งกำหนดไว้ในแผนฯ 6 โดยทบวงมหาวิทยาลัย คือ เพิ่มร้อยละ 5 ต่อปี เป็นสมมติฐานการเพิ่มในระดับสูง

คาดประมาณจำนวนนักศึกษาที่จะรับเข้าใหม่ ตามสมมติฐานการเพิ่ม

ตาราง 3 จำนวนนักศึกษาพยาบาล รับเข้าใหม่ พ.ศ. 2535-2543 คำนวณประมาณการอัตราการเพิ่มการรับนักศึกษา 3 ระดับ

พ.ศ.	อัตราเพิ่มการรับนักศึกษา		
	ระดับต่ำ (1.15 %)	ระดับกลาง (2.16 %)	ระดับ

2.1 การประมาณจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต

การศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ใช้เวลาในการศึกษาอย่างต่ำ 4 ปี ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาที่ผลิตพยาบาลในหลักสูตรนี้ รวม 32 สถาบัน ทั้งภาครัฐและเอกชน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก.)

ในการประมาณจำนวนผู้สำเร็จการศึกษานักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 พ

ตาราง 4 อัตราการลาออกของนักศึกษาพยาบาล ตลอดหลักสูตร 4 ปี
ระหว่าง พ.ศ. 2524-2527

วิทยาลัยพยาบาล	อัตราการลาออก	เฉลี่ย
เกื้อการุณย์	4.55	
สังกัดกองงานฯ	3.93*	5.995
ตำรวจ	4.65</	

ตาราง 5 จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลระดับวิชาชีพ ระหว่าง พ.ศ. 2535-2543 คำนวณประมาณตามข้อสมมติอัตราเพิ่มการรับนักศึกษา 3 ระดับ และอัตราการลาออก ร้อยละ 6

พ.ศ.	อัตราเพิ่มการรับนักศึกษา		
	ระดับต่ำ (1.15 %)	ระดับกลาง	

ตาราง 6 การประมาณจำนวนการรับเข้า และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต (ค่อเนื่อง) ระหว่าง พ.ศ. 2531-2543 จากแนก
ความสถานันการผลึก

พ.ศ.	ก. สาธารณสุข	ม. มหิดล		ม. สงขลา
------	--------------	----------	--	----------

